

	Центральнoукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни «Організація судових і правоохоронних органів»			
		Статус дисципліни <i>вибірковий компонент</i>			
Галузь знань	08 Право				
Спеціальність	081 Право				
Освітня програма	Право				
Рівень вищої освіти	бакалавр права				
Форма навчання	денна				
Курс	перший				
Семестр	другий				
Обсяг дисципліни	Кредити	5	Години	150	
	Лекційні			40	
	Практичні/семінарські			30	
	Лабораторні				
	Самостійна робота			80	
Семестровий контроль	залік				
Викладач	Окопник О.М. доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент				
Контактна інформація	<i>ел. адреса викладача olenaokopnik@gmail.com</i>				
Кафедра	права та правоохоронної діяльності				
Факультет	<i>Історії, бізнес-освіти та права</i>				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	<p>Під час вивчення курсу студенти опанують знання з правоохоронної діяльності та правоохоронного органу в Україні, вивчать основні напрямки правоохоронної діяльності.; ознайомляться з судовою системою влади, системою судоустрою та як здійснюється правосуддя в Україні, порядок зайняття посади судді; особливості суддівського самоврядування, забезпечення суддів та статус судді у відставці; розглянуть склад та структуру Вищої ради правосуддя, здійснення повноважень Вищою радою правосуддя, її органами та участь у формуванні суддівського корпусу; розглянуть основні засади організації і діяльності прокуратури, порядок зайняття посади прокурора, дисциплінарну відповідальність прокурора, прокурорське самоврядування; вивчать особливості системи і організація діяльності СБУ, його основні завдання, напрямки та принципи діяльності СБУ; ознайомляться з системою органів внутрішніх справ, Національною поліцією, її загальні положення та принципи діяльності; організаційні форми та види адвокатської діяльності; особливості нотаріальної діяльності, її правові засади, а також міжнародне співробітництво правоохоронних та правозахисних органів України.</p>				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	<p><i>Мета курсу</i> - надання студентам знання, які необхідні для більш глибокого засвоєння інших правових дисциплін, так і для успішного здійснення професійної діяльності юриста-практика будь-якого профілю. Вивчення даної дисципліни дозволяє засвоїти основні дані про організацію та головні завдання суду,</p>				

	прокуратури, органів дізнання та слідства, юстиції, внутрішніх справ, адвокатури, а також про їхню взаємодію одне з одним.
Компетентності	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетентності:</p> <p>здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;</p> <p>здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</p> <p>здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;</p> <p>здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;</p> <p>здатність бути критичним і самокритичним</p> <p>здатність працювати в команді;</p> <p>здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми; -</p> <p>повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи;</p> <p>здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
Програмні результати (Чому можна навчитися)	<p><i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:</i></p> <p>проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;</p> <p>використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;</p> <p>вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;</p> <p>працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.</p>
Зміст дисципліни	<p>Тема 1. Навчальна дисципліна «Організація судових та правоохоронних органів». Правоохоронна діяльність в Україні.</p> <p>Тема 2. Спеціальна правоохоронна діяльність в Україні.</p> <p>Тема 3. Засади організації судової влади. Судоустрій в Україні.</p> <p>Тема 4. Судді та присяжні. Порядок зайняття посади судді.</p> <p>Тема 5. Кваліфікаційний рівень судді. Дисциплінарна відповідальність судді та звільнення судді з посади, припинення його повноважень.</p> <p>Тема 6. Суддівське самоврядування, забезпечення суддів та статус судді у відставці. Організаційне забезпечення діяльності судів.</p> <p>Тема 7. Вища рада правосуддя.</p> <p>Тема 8. Прокуратура України.</p> <p>Тема 9. Служба безпеки України та зовнішня розвідка. Управління державної охорони.</p> <p>Тема 10. Органи внутрішніх справ України. Національна поліція.</p> <p>Тема 11. Національна поліція. Національна гвардія України.</p> <p>Тема 12. Державна прикордонна служба. Військова служба правопорядку в Збройних Силах України.</p> <p>Тема 13. Державна фіскальна служба України. Фінансова поліція Мінфіну України.</p>

	<p>Тема 14. Органи досудового розслідування. ДБР України. Тема 15. Органи юстиції України. Тема 16. Державна кримінально-виконавча служба України. Тема 17. Адвокатура, нотаріат України. Тема 18. Поняття окремих правозахисних органів України.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Оцінювання якості знань здобувачів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, періодичного (тематичного), підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.</p> <p>Поточний контроль - це оцінювання навчальних досягнень здобувачів (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажанням підвищити попереднє оцінювання) та активності здобувачів на занятті.</p> <p>Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання здобувачем тощо.</p> <p>Форми участі здобувачів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виступ з основного питання; - усна доповідь; - доповнення, запитання до того, хто відповідає; - участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття; - аналіз джерельної та монографічної літератури; - письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо); - самостійне опрацювання тем; - підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів; - систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань. <p><u>Критеріями оцінки є:</u></p> <p>усні відповіді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • повнота розкриття питання; • логіка викладання, культура мови; • емоційність та переконаність; • використання основної та додаткової літератури; • аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; <p>виконання письмових завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • повнота розкриття питання; • цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи. <p>Максимальний бал за виступ з питань певної теми на семінарському занятті - 5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 б. ставиться, коли здобувач повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить посилання на літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і

використання під час розкриття питання. Здобувач робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

4 б. ставиться, коли здобувач засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зав'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

- **3 б.** ставиться здобувачеві, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.

- **2 б.** одержує здобувач, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

- **1 б.** одержує здобувач, який має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі правові документи.

До 10-ти балів здобувач може отримати за виконанні завдання **самостійної роботи** з тем, з урахуванням якості, повноти виконання завдання.

До 2-х балів ставиться здобувачеві, який робить вдалі доповнення протягом семінарських занять з певної теми, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань;

До 2-х балів ставиться здобувачеві, який підготував значний за обсягом та змістом конспект до семінарських занять з певної теми;

1 бал одержує здобувач, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень тощо.

Якщо здобувач жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль **0 балів**.

За рішенням кафедри здобувачам, які брали участь у науково-дослідній роботі - роботі конференцій, наукових гуртків, підготовці публікацій тощо можуть нараховуватися додаткові бали: **до 5 балів**.

Здобувач, який не з'явився на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Періодичний (тематичний) контроль

Періодичний / тематичний контроль може проводитися. Тривалість виконання відповідних контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

Формою проведення такого контролю може бути комплексна письмова контрольна робота - тестування, яке передбачає письмові відповіді студентів на трьохрівневі завдання. За їх виконання здобувач отримує оцінку, виражену в балах, яка враховується в процесі розрахунків оцінки за розділ.

Максимальна кількість за комплексне тестування - 10 балів. У процесі виконання контрольних завдань здобувач може користуватися лише тими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем. Здобувачам забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами та користуватися матеріалами, крім дозволених. Якщо здобувач порушує встановлені правила, викладач може позбавити його можливості продовжувати виконання контрольних завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів.

Результати перевірки доводяться до відома здобувачів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Перескладання допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.

Здобувач, який не з'явився на поточний контроль (незалежно від причини), має право один раз повторно пройти поточний контроль у визначені викладачем терміни під час поточних консультацій.

Підсумкова кількість балів за розділ визначається за вибором викладача як:

- *сума балів за всіма формами контролю плюс оцінка підсумкової поточної контрольної роботи (тестів) (поточна оцінка + оцінка за контрольну роботу = підсумкова оцінка).*

Підсумковий (семестровий) контроль

Семестровий контроль у формі заліку - підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума балів за змістовими модулями. Залік виставляється за результатами роботи здобувача впродовж усього семестру.

У випадку отримання менше 60 балів (FX/F в ECTS) за результатами семестрового контролю, здобувач обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Поточний контроль та самостійна робота								Сума
Теми 1-6	Поточний контроль	Сам. робота	Всього	Теми 7-15	Поточний контроль	Сам. робота	Всього	Підсумкова семестрова
20	10	10	40	40	10	10	60	100

T1, T2 ... T15 – теми розділів.

Політика курсу

Відвідування лекцій є запорукою успішного опанування навчальної дисципліни. На лекційних заняттях викладач розкриває зміст всіх ключових аспектів теми, роз'яснює особливості правозастосування норм законодавства у відповідній сфері.

Семінарське заняття проводиться у формі обговорення проблемних питань за темою заняття.

В процесі проведення семінарського заняття здобувач повинен продемонструвати знання питань для обговорення та власний варіант вирішення завдань. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, він має активно включатись у обговорення питань. Якщо ж здобувач не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Задля забезпечення кожному студенту навчальної групи отримати бали протягом семінарського заняття, окремим студентам викладач може дати письмове завдання за лекційним матеріалом.

На семінарських заняттях можна користуватись технічними засобами, мобільними телефонами, ноутбуками при опрацюванні нормативно-правових актів. Аудіо- та/або відео - запис лекційних занять забороняється.

Студент, який не з'явився на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав *поточних оцінок*, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60% від 100 балів), додаються бали за екзамен - сумарний результат семестрового контролю в балах за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності та Залікову книжку студента. У випадку отримання менше 60 балів (FX/ F в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перекладання для ліквідації академічної заборгованості.

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноросійському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка».

Сайт Верховної Ради України
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
 Сайт журналу «Право України» <http://pravoua.com.ua/>
 Головний правовий портал України <http://www.ligazakon.ua/>
 Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
 Офіційний веб-портал «Судова влада України» <http://court.gov.ua/>
 Офіційний сайт «Вища рада правосуддя» <http://vru.gov.ua/>
 Сайт Генеральної Прокуратури України <http://www.gp.gov.ua/>
 Сайт фахового журналу «Вісник Національної академії прокуратури України» <http://www.visnyknapu.gp.gov.ua/visnyk/visnyk.html>
 Офіційний веб-сайт Служби безпеки України <https://ssu.gov.ua/>
 Сайт Міністерство юстиції України <https://minjust.gov.ua/ua>

Інформаційне забезпечення

Офіційний веб – сайт Державної пенітенціарної служби України <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index>
 Офіційний веб – сайт Державної прикордонної служби України <http://dpsu.gov.ua/>
 Офіційний портал Державної фіскальної служби України <http://sfs.gov.ua/>
 Сайт Національної асоціації адвокатів України <http://unba.org.ua/>
 Офіційний веб-сайт Служби зовнішньої розвідки України <http://www.szru.gov.ua/>

- Судові та правоохоронні органи: навчальний посібник. М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Ю. С. Назар, М. Т. Гаврильців, Г. Ю. Лук'янова, А. І. Годяк, М. М. Бліхар. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 388 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/76/1/>
- Судові та правоохоронні органи України : підруч. / кол. авт.: В. В. Дараган, О. П. Бойко, Н. С. Бублик та ін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 400 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6713/1/>
- Юзікова Н. С. Судові та правоохоронні органи України: Навчальний посібник. Вид. четверте, перероб. і допов. К.: Істина, 2006. 320 с. URL: https://law.sspu.edu.ua/files/documents/books/library/4/yuzikova_sudovi_ta_pravookhoronni_organ_ukrayini.pdf
- Судова, правоохоронна та правозахисна системи України : підруч. С. В. Албул, М. О. Баймуратов, А. І. Берлач та ін., за заг. ред. д. ю. н., проф. С. О. Кузніченка. Одеса : ОДУВС, 2012. 402 с. URL: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/187/1/>
- Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України: підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С. М. Гусарова; [С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін.]. Харків, 2020. 508 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9887/Sudovi_pravookhoronni_kontrolnonahliadovi%20ta%20pravozakhysni%20orhany%20Ukrainy_2020.pdf

Матеріально-технічне забезпечення

Аудиторії корпусу № 1 ЦДПУ ім. В. Винниченка, лабораторне обладнання, навчальні стенди, проектор, ноутбук, смартфон, наукова література, презентаційні матеріали.

1. Бараннік Р.В. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України: Навч. посібник. К:КНТ, 2011. 352 с.
2. Басай В.Д. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник: У 3 кн. Коломия, 2006. 257 с.
3. Бондаренко І. Правоохоронні органи України та їх функції. *Право України*. 2010. № 7. С. 53-56.
4. Бородін І. Функціональні обов'язки прокуратури у сфері забезпечення прав людини і громадянина (загальний нагляд, представництво інтересів громадян. *Право України*. 2010. № 7. С. 46. 61.
5. Бурбика М. М. Судові та правоохоронні органи (у схемах і таблицях) : навч. посіб. Сум. держ. ун-т. Суми : Сумський державний університет, 2016. 122 с.

6. Галай О.А. Судові та правоохоронні органи України: навч. посібник. К.: Правова єдність, 2008 208 с.
7. Глушков В.О., Кузьмін С.А., Михайленко В.В. Судові та правоохоронні органи України: Навч. посіб. Київ: ВД Дакор, 2013. 371с.
8. Городовенко В. В. Макаренков О. Л Судові правоохоронні органи України: навч. посіб. для студентів освіт.-кваліфікац. рівня "бакалавр" напряму підгот. "Правознавство" Держ. ВНЗ "Запоріж. нац. ун-т" М-ва освіти і науки України. Запоріжжя : ЗНУ, 2014. 194 с.
9. Григоренко І.А. Правоохоронна діяльність в Україні та Німеччині (порівняльно-правове дослідження): Автореф. дис. канд. юрид. наук (12.00.01). МВС України, НАВС. Київ, 2014. 19с.
10. Грицаєнко Л. Роль та місце прокурорської влади у системі державних органів. *Прокуратура, людина, держава*. 2005. № 5. С. 43- 47.
11. Жуковський О.Г., Нестерчук Л.П. Судоустрій України / Під редакцією Лічмана Л.Г. Харків: Бурун і К, 2013 416 с.
12. Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 № 254к/96-ВР
13. Куліш А.М. Щодо визначення поняття "правоохоронні органи": *Право і безпека*. 2009. № 4'5. С. 90-93.
14. Лапкін А. В. Організація судових та правоохоронних органів України : навч. посіб. у схемах. Вид. 4-те, змін. і допов. Х. : Право, 2015. 166 с.
15. Литвин І. І. Окопник О. М. Судові та правоохоронні органи України.: навч. посіб. Кіровогр. ін-т держ. та муніцип. упр. Класич. приват. ун-ту. Кіровоград : КІДМУ КПУ, 2015. 295 с.
16. Ляш А.О., Галаган В.І., Моргун В.І. Організація судових та правоохоронних органів: Навч. посібник Київ, 2005. 363 с.
17. Мельник М.І., Хавронюк М.І. Правоохоронні органи та правоохоронна діяльність: Навч. посібник. К., 2002. 274 с.
18. Молдован В.В., Молдован А.В. Судоустрій. Україна, Велика Британія, Російська Федерація, США, ФРН, Франція, Судові органи ООН: Навчальний посібник для студ. ВНЗ. КНУ ім.Т. Шевченка. Київ: ЦУЛ, 2013. 363 с.
19. Мочкош Я. Система правоохоронних органів України: проблеми і пропозиції. *Право України*. 2009. № 3. С. 80-84.
20. Нор В.Т., Анікіна Н.П., Бобечко Н.Р. Судові та правоохоронні органи. Підручник для студентів юридичних вузів. Київ, 2010. 238с.
21. Організація судових та правоохоронних органів : підручник; за ред. проф. І. Є. Марочкіна ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Х. : Право, 2013. 445 с.
22. Організація судових та правоохоронних органів: хрестоматія з курсу / Одес. нац. мор. акад. О. : Букаєв Вадим Вікторович, 2012. 191 с.
23. Організація судових та правоохоронних органів. Навч. посібник / За ред. І.С. Марочкіна, Н.В. Сибільової. Харків, 2007. 352 с.
24. Організація судових та правоохоронних органів. Ч. 2: Основи правоохоронної та правозахисної діяльності; за ред. д-ра юрид. наук Л. М. Москвич. 2016. 362 с.

25. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / За заг. ред. І.Є.Марочкіна, Х.: Право, 2014. 448с.
26. Про адвокатуру і адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
27. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
28. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>
29. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
30. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
31. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>
32. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>
33. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/page>
34. Роїна О.М. Діяльність судових і правоохоронних органів України. Науково-практичний посібник. К.: Правова єдність, 2011. 424 с.
35. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / О.С. Захаров, В.С. Ковальський, В.С. Лукомський та ін.; Відп. ред. В. Маляренко. 3-е вид., перероб. і доп. К.: Юрінком Інтер, 2009. 352 с.
36. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. / М. В. Ковалів; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 386 с.
37. Судові та правоохоронні органи України на шляху до Європи: навч. посіб. / С. С. Ненько [та ін.]; ПВНЗ "Міжнар. ун-т бізнесу і права". Херсон : Грінь Д. С. [вид.], 2016. 351 с.
38. Судові та правоохоронні органи України: Навч. посіб для підготовки до іспитів/ Упоряд. І.В. Тетарчук, Т.С. Дяків. Київ : ЦУЛ, 2013. 200с.
39. Судові та правоохоронні органи України: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. П. Гель, Г. С. Семаков, С. П. Кондракова. К.: МАУП, 2004. 272 с.
40. Судоустрій України: підручник/ С.В. Ківалов, Ю.Є. Полянський, М.В. Косюта, В.В. Долежан; за ред. С.В. Ківалова. К.: Юрінком Інтер, 2011. 384 с.
41. Тимченко С.М. Судові і правоохоронні органи України: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 354 с.
42. Хавронюк М. І., Мельник М. І. Правоохоронні органи, правоохоронна діяльність: Навч. посіб. К.: Атіка, 2002.
43. Юзікова Н.С. Судові та правоохоронні органи України: Навчальний посібник. 4-е вид., перероб. і доп. К.: Істина, 2013. 275 с.

